

Tjänsteställe, handläggare
Nämndadministration, Christin Gimberger

Sammanträdesdatum
2025-12-09

Beteckning
Dnr: 25RS1315

Er beteckning:
Yttrande förslag till ny
översiktsplan

Karlskoga kommun
691 83 Karlskoga

Samrådsyttrande avseende Karlskoga kommuns översiktsplan samråd 2.

Region Örebro län tackar för möjligheten att yttra sig i samråd två av Karlskoga kommuns översiktsplan. Det är glädjande att se att översiktsplanen har bearbetats sedan det första informella samrådet och att de möten som kommunen haft tillsammans med Region Örebro län och Länsstyrelsen i flertalet planeringsfrågor rörande lokaliseringsutredningen för Nobelbanan går att återfinna i samrådshandlingen.

Avgränsning av Region Örebro läns yttrande

Region Örebro län strävar efter att tillföra en regional och storregional dimension till den kommunala fysiska planeringsprocessen. Region Örebro läns yttrande över planförslaget utgår därför från den antagna regionala utvecklingsstrategin, RUS, med fokus på fyra av de prioriterade områdena med störst påverkan på markanvändning, nämligen Kompetensförsörjning och matchning, Klimat, miljö och energi, Bostadsförsörjning och attraktiva miljöer samt Transporter och infrastruktur.

Förutom att lämna synpunkter med koppling till RUS relaterar Region Örebro län även yttrandet till rapporten ÖMS 2050 – samverkan kring planering i östra Mellansverige med tillhörande planeringsunderlag. Rapporten har tagits fram gemensamt av regionalt utvecklingsansvariga i Region Stockholm, Region Uppland, Region Sörmland, Region Östergötland, Region Örebro län, Region Västmanland, Region Gävleborg samt Mälardalsrådet. Enligt Regionstyrelsens beslut ska rapporten fungera som en utgångspunkt och ett underlag för det regionala utvecklingsuppdraget och det storregionala utvecklingsarbetet.

Övergripande synpunkter på planinnehållet, med utgångspunkt i det regionala och storregionala planeringsperspektivet

Kommunen identifierar fem fokusområden som särskilt prioriterade i översiktsplanen: Det gröna, robusta och klimatanpassade Karlskoga, Det vackra, barnvänliga och trygga Karlskoga, Det företagsvänliga och innovativa Karlskoga, Karlskoga en del av världen, samt Det trafiksäkra och mobilitetsvänliga Karlskoga.

Region Örebro län ser positivt på att Karlskoga lägger stor vikt vid att poängtera Nobelbanans genomförande. Den är en viktig länk för att åstadkomma en sammanhängande järnväg mellan Stockholm och Oslo som förväntas skapa stora regionala och storregionala nyttor. Region Örebro län vill dock understryka att arbetet med den pågående lokaliseringsutredningen för järnvägens sträckning och Trafikverkets arbete att planera och bygga Nobelbanan behöver ha sin gång. Först när utredningen är klar framgår om förutsättningar finns för att bygga en station i Karlskoga eller ej. I detta skede av planeringen av banan finns därmed vissa risker med att översiktsplanen bygger stor del av kommunens utveckling på ett scenario som ännu har oviss utgång.

Det är positivt att planförslaget, efter det informella samrådet, pekar ut ett större område som potentiellt möjligt för stationsområde och tillkommande stadsbygd. För att kommunen ska ha en god beredskap för att möjliggöra både järnvägssträckning och ett potentiellt stationsläge, är det av största vikt att ett tillräckligt stort omland reserveras för att behålla handlingsfrihet och möjlighet till en genomtänkt utveckling i ett strategiskt läge. Framtida markanvändning och exploateringsgrad behöver nog bedömas för att få full utväxling av ett stationsläge. I det regionala trafikförsörjningsprogrammet presenteras viktiga principer för etablering av nya stationer.

RUS prioriterade område Kompetensförsörjning och matchning

Detta prioriterade område syftar i första hand till att nå balans mellan utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden, men handlar också om att attrahera spetskompetens till länet, likväl som att möjliggöra ingångar till arbetslivet för de som står långt från arbetsmarknaden.

Fysisk planering har stor betydelse för kompetensförsörjning och matchning när det kommer till att skapa goda förutsättningar för människor att i sin vardag på ett enkelt sätt ta sig från bostaden till utbildning och arbete. Lokalisering av bostäder, utbildnings- och arbetsplatser i förhållande till varandra och till fysisk och digital infrastruktur är central. Vid sidan om arbetspendling är godstransporter och leveranser avgörande faktorer för att

skapa goda förutsättningar för kompetensförsörjning. Utifrån det perspektivet är det positivt att planförslaget framhåller vikten av att förbättra kommunens infrastruktur och trafikering för att möjliggöra för en större arbetsmarknadsregion och klara kompetensförsörjningen. Nobelbanan och ett eventuellt stationsläge nämns som en viktig möjlighet för att förbättra arbetspendlingen i detta sammanhang. Region Örebro län bedömer dock att rådande planförslag med två bebyggelsekärnor, innebär utmaningar när det kommer till att skapa funktionella flöden mellan olika transportslag och målpunkter inom Karlskoga för såväl gods som persontransporter. Samtidigt bedömer Region Örebro län att ett stationsläge inom eller mellan Karlskoga och/eller Degerfors kan ge betydande restidsvinster framför allt för resor till noder i det storregionala perspektivet, men även regionalt. Det innebär i sin tur möjligheter till en förstorad arbets- och bostadsmarknad, vilket kan gynna såväl Karlskoga som Degerfors och hela regionen. Region Örebro län ser mycket positivt på de arbetsmöten som genomförts under året tillsammans med kommunen och Länsstyrelsen rörande Nobelbanan. I den fortsatta planeringsprocessen ser Region Örebro län gärna att den inledda dialogen fortsätter för att möjliggöra skapa bästa möjliga förutsättningar för en hållbar utveckling av kommunen och för en attraktiv kollektivtrafik.

RUS prioriterade område Klimat, miljö och energi

Detta prioriterade område syftar till att minska klimatpåverkan genom omställning av samhället och genom att verka för hållbar användning av jordens resurser samt uppnå en hållbar energiförsörjning.

Planförslagets många nya utbyggnadsområden i perifera lägen innebär en markanvändning som breder ut staden. Gles bebyggelsestruktur ger upphov till långa avstånd och ett stort transportbehov.

Det är positivt att specifika verksamhetsområden pekas ut som prioriterade för energikrävande verksamheter. Det vore önskvärt om det gick att inkludera en översiktlig bedömning av effektbehov vilket underlättar elnätsbolagens planering och prognostisering av nätutbyggnad. För att minska risken för att elnäten blir begränsande för kommunens utveckling, i ett skede av kraftig elektrifiering och nya elsystem, är det viktigt att effektbehov finns med i tidiga planeringsskeden, samt att en kontinuerlig dialog förs mellan kommunen och elnätsbolagen.

Avsnitten Tekniska anläggningar samt Teknisk försörjning är positiva då de behandlar flera aspekter av klimat och energi. Dock skulle avsnittet kunna kopplas tydligare till övergripande mål, liksom till fokusområde *Det gröna, robusta och klimatanpassade Karlskoga* samt Samhällsbyggnadsinriktning

Utveckling klimat och miljö. I avsnittet om Teknisk försörjning vore det positivt med ett ställningstagande som tydliggör att energidistribution, exempelvis nätstationer, bör tas i beaktning i detaljplaneläggning.

Planförslaget bedöms i huvudsak verka i linje med och bidra till måluppfyllnad av den regionala utvecklingsstrategins prioriterade område Klimat, miljö och energi.

RUS prioriterade område Bostadsförsörjning och attraktiva miljöer

Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) har i en regional strukturbild illustrerat hur de generella förutsättningarna ser ut för tillkommande bebyggelse beträffande boendes tillgång till transportsystemet för arbetsmarknad, skola, fritidssysselsättning samt offentlig och kommersiell service. Karlskoga utgör i det sammanhanget en betydelsefull nod i regionen.

Planförslaget lutar sig mot kommunala mål om att nå 33 000 invånare till år 2030 och anger en stark strävan om att öka befolkningen. Föreslagen markanvändning ger förutsättningar för en byggnadstakt motsvarande ca 200 nya bostäder per år. Kommunen anger utmaningar när det kommer till en växande andel äldre och låga födelsetal, vilket innebär att kommunen är beroende av inflyttning. De senaste åren har det byggts många bostäder och näringslivet växer och är välmående. Trots det går den faktiska befolkningsutvecklingen i en annan riktning än mot målet. Handlingsplan för bostadsförsörjning saknas som underlag för planförslaget, något som Region Örebro län vill uppmuntra kommunen att ta fram inför fortsatt planarbete, då det utgör ett viktigt underlag för kommunens långsiktiga planering.

I planförslaget nämns ställningstaganden om att undanta bebyggelse på jordbruksmark. Det är positivt att kommunen uppmärksammar jordbruksmarkens värde som samhällsviktig resurs och även positivt att kommunen har för avsikt att ta fram en kartering av brukningsvärdet av odlingsmark. Region Örebro län bedömer dock att skrivningarna och ställningstagandena skulle kunna stärkas ytterligare och noterar samtidigt att nya bostadsområden i stadens ytterområden planeras på jordbruksmark.

Region Örebro län bedömer att planförslaget behöver utvecklas ytterligare för att fullt ut bidra till måluppfyllelse avseende RUS prioriterade område Bostadsförsörjning och attraktiva miljöer.

RUS prioriterade område Transporter och infrastruktur

Detta prioriterade område syftar till att ta tillvara länets strategiska logistikläge, samt stärka sambanden till landets storstäder och grannländer, samtidigt som transportsystemet blir mer hållbart och tillgängligt. En målsättning är att öka andelen resor med hållbara transporter och därigenom begränsa den negativa miljö- och klimatbelastningen.

En viktig förutsättning för att möjliggöra hållbara transporter i en stad är att bebyggelsestrukturen hålls tät. Korta avstånd mellan bostäder, arbetsplatser, kommersiell och offentlig service ökar incitamenten för att gå och cykla. Karlskoga har idag en relativt låg bebyggelsetäthet och utifrån planförslagets utpekade bebyggelseområden finns risk att staden snarare glesas ut över större områden än förtätas. Trots att hållbar mobilitet är ett av planens strategiska fokusområden ges det litet utrymme i planförslaget som helhet. Kollektivtrafik och hållbar mobilitet nämns väldigt sparsamt, samtidigt som föreslagna utbyggnadsområden inte tycks motiveras med utgångspunkt i hållbar mobilitet. För att nya bostadsområden från början ska ges goda förutsättningar till hållbara transporter är det viktigt att kommunen och regionen samverkar i planeringen. Förtätning längs kollektivtrafikstråk är positivt, och att skapa goda förutsättningar för kollektivtrafik genom att samla bebyggelsestrukturen är avgörande. Kommunens ambition att verka för att ny bebyggelse lokaliseras på ett sätt som stärker befintliga kollektivtrafikstråk och underlättar framtida kollektivtrafikförsörjning behöver ske i samverkan med Region Örebro län.

Länet har en betydande funktion som logistiknod storregionalt och nationellt. I Karlskoga särskilt E18 och Länsvägarna 205, 237, 243 av betydelse för att upprätthålla och utveckla Örebroregionen som transportnod. Region Örebro län ser positivt på kommunens tydliga ställningstaganden rörande Nobelbanan, som bedöms få en betydande funktion för framtida gods- och persontransporter i ett regionalt och storregionalt perspektiv. Region Örebro län delar också kommunens syn på betydelsen av Värmlandsbanan och Degerfors tågstopp. De utgör viktiga funktioner för godstransporter, både nu och i en framtid med Nobelbanan i drift. Region Örebro län vill gärna involveras tidigt i planering och diskussioner gällande godshantering och anslutningsmöjligheter/omlastning till Nobelbanan. I planförslaget nämns även stambanan och järnvägen mellan Strömtorp-Bofors som viktiga för näringslivet i Karlskoga.

I planförslaget nämns att E18 medför påtagliga barriäreffekter på Karlskoga tätort. Olika förslag för att mildra barriäreffekterna nämns, bland annat trafiksäkrande åtgärder så som planskilda korsningar för gång- och cykeltrafikanter. Ett annat, mer genomgripande och kostsamt förslag, är att

leda om E18 i en ny sträckning utmed föreslagen dragning för Nobelbanan. E18 är en av Örebro läns viktigaste transportstråk vars funktion behöver bibehållas och utvecklas. Region Örebro län har intresse av att medverka i diskussioner och planering av åtgärder för E18 tillsammans med Karlskoga kommun och Trafikverket.

Region Örebro län bedömer att planförslaget behöver stärkas för att bidra till målen avseende RUS prioriterade området Transporter och infrastruktur.

Övriga synpunkter med utgångspunkt i RUS

Digital infrastruktur för mobil och fast uppkoppling,

Region Örebro län bedömer att den digitala infrastrukturens roll och påverkan på samhället, bland annat gällande arbete, kompetensförsörjning och industriutveckling kan stärkas och tydliggöras. Tillgängligheten till digital infrastruktur, såväl fast som mobil, är en viktig aspekt att ta i beaktande inom samhällsplaneringen utifrån att en betydande del av arbete och studier sker på distans, samtidigt som fler tjänster hanteras digitalt. Digital infrastruktur är dessutom avgörande för att skapa goda förutsättningar för levande landsbygder då det möjliggör ökat distansarbete och tillgängliggör många offentliga och privata servicefunktioner och tjänster, liksom utbud av kultur och evenemang, samtidigt som transportbehovet minskar. Dessa perspektiv bedömer Region Örebro län kan stärkas i planförslaget.

För Region Örebro län

Jenny Steen
Regionstyrelsens ordförande

Rickard Simonsson
Regiondirektör